

S. A. Bucuresti. Postafiók 136. terveket, ren- vagy lánchaj- tróleum szálr- automobillok- vagy mif- m. Excenter- vagy 220 Volt és 35 mm átm,

No. 1. /a.

bb ora

arólag OL

t, mert ez és kiadós! min nagyváradt szűli, szigorúan s szerint.

ILMOS Ciu

E DE

IS

ADTER zaruház

Táviratelm: MODEPELZ.

I No. 12.

figyelmébe kedők

ztály: Telef. 724.

y-tér 1. szám Ferdinand 4.

Rador* No 1329

Oradea-Mare Piata Unirei 2.

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ- HIVATAL ES NYOMDA Ciuj-Kolozsvár, St. Baron 10. Póp. (Brassai-utca) 10. Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977 48. N. Sz. — 558 Kéziratok kizárólag a Szerkesztőséghez cím- zendők. Kéziratokat nem küldünk vissza.

UJKELLI

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Dl. Ramasetter Róbert

B u d a p e s t I. Disztér 2. II.8.

Negyedévre — 200
Egy hónapra — 70
Egy szám ára pályam- varon és vidéken is 300
Bukarestben
Csehszlovákia
Egy hónapra — 70
Egy száma — 30

1924 augusztus 27 Szerda

Ciuj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 193. szám

Jelek a Marsról

A nagy távirati ügyönkség kérdőjeles táviratát közlük a hírt, hogy több amerikai csillagvizsgáló olyan különös jeleket észlelt, melyek minden feltételek szerint a Marsról jöttek. A föld édes bolygótestvéreinek iakói tehát jeleket adtak volna le annak bizonyosságául, hogy főmő vágyakozással akarnak kapcsolatba kerülni a gondolkozó földi lényekkel. Igaz-e, nem-e a távirati ügyönkségek jeladása, vajjon egyszerű blöffe az amerikai csillagvizsgálók megfigye- lése vagy pedig komoly, tudományos megállapítás, — a közlelapok fogják megállapítani. Örök emberi kétkedéssel inkább arra vagyunk hajlamosak, hogy humorba ferítsük a Mars- béli jelekről szóló hírt és visszautasítsuk gyer- mekkori olvasmányaink ábrándjai közé. De addig is, míg kiderül e kérdőjeles távirat való- sága, hadd szívjuk magunkba e fantáziájatek megvalósulásának boldog lehetőségét, hadd ábrándozzunk el azon, hogy hátha mégis, mégis csak hír jött számunkra, jel, üzenet egy messzi csillagtestvérünk népétől.

Milyen különös. Az egész tudományos világ azt lesi, azt várja, hogy a Mars lakói üzennek. Egy világnyelv boldog, örökbékén ábrándozói már ugy is vélik, hogy ez sz üzenet, a Mars- ból jött jel, csak eszperantó nyelven érkezhét el mihezánk. Mert hisz természetes, hogy a Marslakók csak azon a nyelven üzenhetnek a Földnek, mely a világbékét szimbolizálja. Sőt talán azt a világbékét, melynek világa immár nem csupán a Föld, de a Mars is. Így várjuk a jeleket fényben vagy szóban, de mégis áhitva és mégis komoly tudományos felkészültséggel.

De amig mindannyiunkat betölti ez a regé- nyes, ez a fantasztikus várakozás, — mintha elfelejtkeztünk volna valamiről. Mintha nem is gondolnánk valamire, hozzánk közelebb fekvőre. Nem gondolunk arra, hogy mi üzenünk a Mars részére valamit. Akármilyen nyelven: mindegy, de mi adjunk jelt magunkról, mi üzenünk marsbéli testvéreinknek, mi adjuk tudni, hogy élünk, vagyunk s technikai eszközeink oly pompásak, hogy ötvenötmillió négyzetkilométeren át közölni tudjuk egymás- sal akaratunkat, vágyainkat. Nem gondolunk arra, hogy összeküldjünk a nagy gondolkodók és megállapítók, vajjon ha mi üzeni tudnánk és üzenetünk eljuthatna, mi mondanivalónak lenne a Mars lakóinak? Pedig ha ezt az üze- netet meg tudnók szövegezni, akkor talán nem is lenne fontos, hogy a Marsba eljusson, mert ennek az üzenetnek olyanak kell lennie, mely egy jóval kisebb utat is meg tud tenni. Jóval kisebb utat és mégis a Marsnál messzebb vi- vót: el minden ember szívéhez, el minden ember agyához. Hol van az a földi üzenet, amely erre képes. Hol van az a nyelv, amely ezt közvetíteni tudja? Óh, nem messze lévő tudományos hipotézisekben létező marsbéli lé- nyekhez, de édes földi testvéreinkhez?

E keserű földnek nincsenek tudósai, nin- csenek gondolkodói, kik egy ilyen üzenetet meg tudnának szövegezi. Ennek a kábelekkel összedrótzott földnek, szikrákkal egymásnak táviratozó, hullámokkal egymásnak üzenő em- bernek nevezett földi lénynek nincsenek olyan hatalmas eszközei, technikai csodái, melyekkel üzeni tudna. Sa messzi Marslakónak, se ön- magának. Ember embert meg nem érti, való- ban: homo hominis lupus.

Igy tehát mit is tehetnénk egyebet, várjuk kíváncsian és nyílv, hátha jön a Marsról üze- net. Wells úgy képzelte el, hogy a Mars lakói majd megátogatják a földet és itt minden életet elpusztítanak. Ma már nem ezt a véres megjelenést várjuk a Marsról, hiszen ezt elvé- geztek mi magunk. Hiszen nem volt szükség marsbéli látogatásra, hogy ez a roppant pusztulás bekövetkezék. Ma már, amikor jeleket várunk a Marsról, ezzel azt a szomjas vágya-

kozásunkat fejezzük ki, mellyel a béke jelét epedjük. Valami távoli csillagról immár, mert magunk meg nem adhatjuk.

És ép ezért most, hogy csillagvizsgálók ugy jelentik Amerikából: a Marsból jel érkezett

— mi kétkedve és keserűen óhajuk hírt, mert az emberiség szívének fényt fel- tükrében még semmi jele sem csillant annak, hogy szívek szívekbe dobbantak szeretet égi jelével.

Horvátország visszakapta autonómiáját

Óriási szimpátiatüntetés Zágrábban a Davidovics-kormány mellett. Helyreállítják a horvát báni méltóságot. A szerb Bácska is önállóságot követel

(Belgrád, aug. 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hetek óta keringtek a hírek, hogy a Pasic- rezsim bukásával melyreható változások fognak bekövetkezni Jugoszlávia belső életében. Davidovics Ijuba miniszterelnök állítólag már ré- getben hozzájárult többek között ahhoz is, hogy Horvátország visszakapja autonómiáját és Pál herceg személyében önálló kormányzót káp. Ez a kérdés különösen Radics István hazaté- résekor kapott rendkívüli aktualitást.

Macsek dr., a horvát parasztpárt alelnöke pénteken és szombaton állandó tárgyalásokat folytatott a kormány tagjaival Radicsék sze- mélyi követeléseiről az új főispánok kinevezé- sével kapcsolatban. Ezekről a tanácskozásokról a szombat esti minisztertanácson Davidovics miniszterelnök számolt be, majd Korosec köz- oktatásiügyi és Susnik közlekedésiügyi miniszter referált a horvátok részéről támasztott személyi követelésekről. Az esti órákban elterjedt hírek szerint Macsek pártjának azt a kívánását ter- jezettette elő a kormány, hogy Horvátor- szág részére bánt nevezzenek ki. Mivel azon- ban ez az alkotmányba ütközik, a követelés

teljesítésének súlyos nehézségei vannak s dön- tést még nem hoztak ebben a kérdésben.

A szombatesti minisztertanács egyébként még más személyi ügyekkel is foglalkozott és ismét több főispán és más vezető tisztviselő kinevezése ügyében döntött a kormány.

Macsek dr. szombaton este visszautazott Zágrábba, ahonnan Predavec, a Radics párt másik alelnöke vasárnap ment Belgrádba, hogy fentartsa az összeköttetést a kormánnyal. Mára aztán ezeknek a fontos tárgyalásoknak meglett az eredményük. A belgrádi estilapokban a kor- mány rendeletet tett közzé, mely szerint Hor- vátszlavonországnak az új SHS alkotmány meg- alkotásakor felfüggesztett autonómiáját vissza- állítják. Zágrábi jelentések szerint az önkor- mányzat helyreállításának hírére a horvát fő- város ünnepi dísz öltött és óriási tömegfelvo- nulással üdvözölte a Davidovics-kormány nagy- jelentőségű lépését. A négyülésen résztvett egy nagyobb embercsoport a Vajdaságból is, amely hasonló jogokat követel a szerb Bánát részére. Ennek a mozgalomnak sok híve van a kormánypart vajdasági köreiben is.

Regionalizmussal vádolják Tatarescu minisztert

Mégis összehívják a kisebbségek képviselőit. A parasztpárt gazdasági programja

Bucuresti-Bukarest, augusztus 26. (Rador.) A „Lupta“ jelenti, hogy Tatarescu kisebbségi miniszter a jövő hétre összehívja a kisebbségek képviselőit, hogy a nemzetiségi kisebbségek közigaz- tási jellegű problémáit megtárgyalják.

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parasztpárt végrehajtó-bizott- ságának szombati üléséről újabb olyan rész- letek szivárogtak ki, amelyek még sokkal ko- moyabbnak ítélték fel az egymással küzdő három áramlat közötti ellentéteket. Ezek sze- rint az ülés tulajdonképeni célja az volt, hogy Matei Cantacuzinot és Simion Mehedințit, a mérsékelt esztronták vezetőit kizárják a pártból. Az erre vonatkozó javaslatot Stere és Lupu megbízásából Mihail Borcea volt közoktatás- ügyi miniszter terjesztette elő, aki azonban nem tudta elfogadható indokolással alátámasz- tani indítványát és ezért a javaslat megbukott. De hogy Stere és Lupu valamilyen elégtételt kapjanak ezért a fiascoért, Mihaleche egy szö- vegezte meg a hivatalos kommuniké első pont- ját, hogy a pártvezetéség helyteleníti és vissza- utasítja Matei Cantacuzino agresszív magatartását Újabb hírek szerint a parasztpárt végrehajtóbizottsága által kiadott kommuniké miatt Matei Cantacuzino professzor levelet in- tézett Mihalechehez, amelyben a pártból való kilépését jelenti be. Mihaleche válaszában talál- kozót kért Cantacuzinótól mára, mert reméli, hogy sikerülni fog a konfliktust békésen el- intéznie.

mészetes fejlődési alappal rendelkeznek az or- szágban. A parasztpárt kereskedelmi alapon autonómiát akar adni a CFR-nek, a postának és a tengerhajózásnak, amelyek azonban a kommercializálással szemben bizonyos mértékig továbbra is állami intézmények maradnának, a parlament ellenőrzése alatt. A lejt belső vá- sárlóerejének megfelelően kívánja stabilizálni a program és új paritást kíván megállapítani az aranylejjel szemben. A külföldi tőke be- kapcsolódása érdekében a parasztpárt ugyan- olyan jogokat és köteleességeket helyez ki- lárásba, mint a román tőkének. Egyben kö- veteli az állam és magánosok között törvényes formában megkötött szerződéseket szigorú res- pektálását. Nagyjából ezek a parasztpárt gaz- dasági programjának főbb pontjai.

Tatarescu kisebbségi miniszter nagy feltű- nést keltett minapi nyilatkozatával kapcsolat- ban az „Adeverul“ örömmel üdvözli azt a le- hétséget, hogy Erdélyben a regáti prefektu- sokat erdélyiekkel fogják kicserélni. A lap vé- delmébe veszi a regionalizmus szításával meg- vádolt Tatarescu minisztert és megállapítja, hogy az ilyen értelemben vett regionalizmus teljesen jogos. Mi lehet rossz abban, ha egy községet, járást, vagy vármegyét a helyi vi- szonyokkal ismerős odavaló emberek igazgat- ják? Csak attól kell félni, — írja az „Adeve- rul“ — hogy Tatarescu miniszter nem fogja megtartani a szavát. Nem azért, mintha nem akarná, hanem nem fogja tudni az ígérété be- váltani. Évtizedes rendszer ugyanis Romániá- ban, hogy minden vezető állást pártemberekkel töltenek be. Az a tény, hogy minden kormány- változásnál a prefektusokat és főbb tisztviselő- ket kicserélik, legjobban bizonyítja azt, hogy azoknak a kinevezése nem a vármegyék és a közönség, hanem a hatalmon levő politikai párt speciális érdekeit szolgálják.

A kormányparti lap érthető kárörvendésé- vel szemben az „Adeverul“ azt hiszi, hogy a parasztpártnak egyszer mindenképen hatalomra kell jutnia és ezért részletesen foglalkozik a párt gazdasági programjával, amelyet figye- lemreméltó politikai eseménynek tart. A lap pontról-pontra foglalkozik ezzel a programmal, amelyről megállapítja, hogy mindenben fedezi azokat a kívánalmakat, amelyeket a közéleti moralitás parancsolóan előír. A mezőgazdaság terén a kisbirtokosság megerősítését szolgálja a javaslat, a nagyipar terén pedig támogatást ígér azoknak a vállalatoknak, amelyek a ter-

A zsidó Welthilfs-konferencia megnyitása

Hatvanhárommillió dollárt adott az amerikai zsidóság Keleteurópa ujjaépítésére

(Karlsbad, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A zsidó Welthilfs-konferenciát Leo Motzkin nyitotta meg. Megnyitó beszédében jellemezte a konferencia fejlődését és azokat a főadatokat, amelyeknek megoldása a konferenciára vár. Mostani problémája a konferenciának egy olyan központi szervezet megalkotása, amely összpontosítani tudja a zsidó jóléti ügyet az egész világon. Kijelentette, hogy az amerikai zsidóság a háború kitörése óta hatvanhárommillió dollárt gyűjtött a keleteurópai zsidóság istápolására.

Az üdvözlő beszédek sorát a csehszlovák köztársaság belügyminiszterének és a szociális munkáügyek miniszterének egyik képviselője nyitotta meg. Ezután Karlsbad város egyik képviselője és a hitközség reprezentánsa köszöntötték és jókívánásukat tolmácsolták a konferenciának. Wissmayer a csehszlovák zsidó jóléti központ nevében, dr. Margulies a prágai zsidó nemzeti tanács nevében üdvözölte a konferenciát, David Jellyn a palesztinai Vaad Lsumi közönléséből hozta, míg dr. Rondy az amerikai zsidó kongresszus nevében kívánt sok szerencsét a tanácskozáshoz. Dr. Rosenbaum litván miniszter az ottani zsidó nemzeti tanács nevében mondott leendő üdvözlő beszédét.

Az üdvözlések után megválasztották az elnökséget, amely a következőképen alakult: Leo Motzkin, Cohn országgyűlési képviselő Berlin, Erhmann tanár Bécs, Eisler tanár Bécs, Eskenazi Konstantinápoly, Dávid Jellyn Jeruzsálem, Anita Müller Bécs, dr. Niemirower Bukarest, dr. Rosenbaum Kovno, dr. Rondy Newyork, dr. Timmendorfer Berlin és Wissmayer Prága.

A tanácskozásokon több nagy zsidó hitközség képviseltette magát, azonfelül nagyobb testületek is, mint az itáliai hitközségi szövetség, a Vaad Leumi, a berlini, hamburgi, bécsi, wlnai és több csehszlovák város zsidó hitközsége Oroszországból dr. Bernstein (Kiev) képviselte az ottani zsidó jóléti intézményeket. A központi Palesztinahivatal képviselőiben Ussiskin jelent meg, továbbá dr. Hindes Berlinből és dr. Hellmann Rigától. A zsidó kivándorlási bizottságot Z. Tiomkin, dr. J. Brutzkus és dr. Ben Nathan képviselik.

A vaj

Irta Frischmann Dávid

(Folytatás és vége.)

„Mélyen tisztelt Ursaim! Tudják-e önök, hogy mi is az a kályha, amiről mi beszélünk? A kályha olyasvalami, ami különböző anyagokból készül. Van kályha agyagból, téglából és kőből. Aki rendelkezik ezekkel az anyagokkal, az mindenesetre szerencsésnek mondhatja magát. Kétségtelen, abszolút kétségtelen, hogy a leghelyesebb, ha ezekből az anyagokból készíti el kályháját. De mit tegyenek a magunkfajta emberek, akik nem rendelkeznek ezekkel az anyagokkal? A mi kötelességünk, hogy hogy olyanból készítsük, amilyen anyaggal rendelkezünk. És mert nekünk sok a vajunk, tisztelettel javasolom, készítsük kályháinkat...

Vajból??? — kiáltotta felém az öregek egyike, hangos hahotában törve ki.

Azonnal csengettem és elvontam tőle a szót. „Barom, számár, chelombeli!! — kiáltottam — miféle szemtelenség, arcátlanág ez?! Magam is jól tudom, hogy számtalanszor jobb volna, ha mi akkép cselekedhetnénk, mint az egész világ. Kétségtelenül nagyon jó volna, ha olyanok lehetnénk, mint a többi emberek. De ha nincs módunkban, ha nincs választásunk másképp cselekedni, akkor kötelességünk úgy cselekedni, ahogy tudunk. A közmondás is erre tanít: Addig nyújtózkodj, amíg takaród ér! A hideg nagy; kályhákat készítenünk kell; megfelelő anyagunk nincs; vajunk van; világos tehát, hogy abból kell készítsük, amink van.”

Zaj, lármá, kiabálás mindenfelől. A gyűlésen lévő fiatalok felém hajlottak és így széltak: „Lesz, ahogy lesz, de valamit tennünk kell. A munka az ember kötelessége! Mindenki köteles valami munkát végezni. A tétlenség, a munkakerülés nem helyes dolog. Ha megtesszük, hát legalább tudni fogjuk, hogy tettünk valamit, hadd lássák a többi népek, hogy mi emberszámba megyünk.”

Ezzel szemben az öregek ellenem voltak. „Mit használ az olyan munka, amelynek nincs

A német nacionalisták többsége nem ellenzi a londoni egyezményt

Vita a Dawes-javaslat körül. Franciaország elfogadta a lausannei békeszerződést

(Páris, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara tegnap kezdte meg a lausannei békeszerződés ratifikálásáról szóló vitát. Milmaud előadó rámutatott arra, hogy a török kérdés inkább nemzetközi. Franciaországnak sohasem voltak tervei Konstantinápolyai, teljesen érdektelenül jár el tehát ebben a kérdésben és hajlandó támogatni a republikánus intézményeket. A törökországi franciányelvű oktatás általános megalapozására megoldást nyert. Milmaud beszéde után

a lausannei békeszerződést 410 szavazattal 171 ellen ratifikálták.

Berlin, aug. 26. A londoni konferencia eredményeinek általánosságban való elfogadása után hétfőn délelőtt kezdte meg a birodalmi gyűlés a Dawes-tervvel kapcsolatos törvényjavaslatok részletes vitáját. Az első szónok Herght, a nacionalisták vezére volt, aki beszédében

bizalmatlanságát fejezte ki a kormány előterjesztéseivel szemben,

mert szerinte a Dawes-javaslat illuzóriussá teszi a német szuverenitást. Mindamellett nem köti le magát feltétlenül pártjának állásfoglalásához, hogy a londoni megállapodásokat el kell utasítani.

Hilferding szerint a londoni egyezményeket a munkásság nem tekinti megoldásnak, mindamellett kündülőpontul szolgálhatnak újabb tárgyalásokra. A javaslatokat nem szabad elvetni, mert az Németország teljes elszigetelését jelentené. Leghelyesebb volna felosztatni a parlamentet és kiírni az új választásokat. Golke kommunista képviselő azt véli, hogy

Dawes-terv francia gyarmattá süllyeszti Németországot.

A néppárt szónokai kényszerűségből hozzájárulnak a javaslatokhoz, míg a nemzeti szocialista Wulle második Versaillesnek minősíti Londont és az ottani megállapodásokat, ezért feltétlenül el kell utasítani. Erkeleuz, a demokraták szónoka, nem tekinti ugyan tökéleteseknek a londoni megállapodásokat, de mint

rajnavideki ember, hálára van kötelezve a Marx-kormány iránt. Marx kancellár felszólása után az ülést berekesztették.

Politikai körökben Herght nacionalista vezér beszédéből arra következtetnek, hogy a nacionalista párt többsége és a birodalmi kormány között kompromisszum jött létre.

Ezt a feltevést támogatja nemcsak a szónok személyének megválasztása, hanem a külügyi bizottság tegnap tárgyalását is, amelyen a német nemzetiek is elfogadták a javaslatokat. A nacionalista párt magatartását azzal magyarázzák, hogy vidéki pártbívei valóságilag elárastották táviratokkal a vezetőséget, amelyekben arra kéri, hogy Németország súlyos helyzetére való tekintettel ne akadályozzák meg a londoni határozatok elfogadását. Erős nyomást gyakorol a nemzeti párt elhatározására Tirpitz ellentengernagy, valamint Walraff birodalmi gyűlési elnök és Basile württembergi miniszterelnök nyilatkozata, akik feltétlenül a Dawes-javaslatok elfogadása mellett döntöttek. A megszállott területek lakossága és nagyipara, több kereskedelmi kamara és gazdasági szervezet, politikai egyesületek és a rajnai centripárt kereskedelmi tanácsa hasonló állásfoglalással igyekeznek befolyásolni az összes politikai faktorokat a kormányjavaslatok elfogadására.

Mi a célja Beatty ezredes látogatásának?

Bukarest, augusztus 26. Politikai körök szerint Beatty admirális látogatásának célja a román flotta tanulmányozásán kívül a Duna torkolatának tanulmányozása, amelyet az angol kormány gazdasági célokra akar kihasználni angol tőkével. De egyúttal politikai és katonai célokra is megerősítik, hogy az angol flotta számára flottabázist létesítsenek a Duna-deltában. A „Lupta” szerint a kormány azon a véleményen van, hogy a Duna-torkolat ügye tisztán belső ügy és kizárólag Románia szuverenitása alá tartozik, mégis lehetséges, hogy a két fél kedvező eredményre fog jutni a tárgyalások során.

állandósága? — mondták ök. Mire jó a vajból készült kályha, ha végre is elolvad? Mi hasznunk van abból, ha magunkat megcsaljuk, ha azzal a hittel ámitjuk magunkat, hogy na, tessék-lássék módra magunk is tettünk valamit. Így érveltek az öregek, akik tapasztalatból tudták, hogy a vaj elolvad, még a vajból készült kályhák is.

„De hiszen fagy van az országban!” — kiáltottam én.

„De a vaj végre is elolvad.” — kiáltották ök. „Istentelenség! Gyalázatosak! Hát tagadni meritek, hogy hideg van odakünn? Hát megfagyásnak akarjátok kiténni Izrael fiait?!” „Cholile! Ments Isten!” — kiáltották ök. De hát helyes dolog-e vajszerű tanácsokat osztogatni, amelyek végre is elolvadnak?!”

„Szamarak! — ordítottam. Ugyebár bevalljátok, hogy hideg van odakünn? Ugyebár elismeritek, hogy kályhákra van szükségünk? Hit akkor hogy mertek ellenvetéseket tenni?!” Hatalszasan megráztam a csemetyűt és elkezdtem beszélni nagy lelkesedéssel. Legelőbb is bebizonyítottam, hogy tévedtek. Másodszor — hogy vajunk van elég. Harmadszor — hogy természetesen valami, ha az ember meg akar melegedni. Negyedszer — hogy a vaj, ha megkeményszik, talán keménynek is marad. Ötödször — hogy jobb, ha bizodalmasak vagyunk, mint kisbitűek. Hatodszor — hogy ne törődjünk a továbbiakkal, mert bölcsseink tanítása szerint: „Ha nem is használ, de nem is árt...”

Hedád! Éljen! — kiáltották a fiatalok és vállukra emeltek.

Az öregek lehorgaszották fejüket. Magától értetődik, hogy javaslatomat a többség elfogadta. De hát minek szaporítsam a szót?

A fiatalok hozzáláttak a dologhoz. Éjjel-nappal szünet nélkül dolgoztak és a vajból készült kályhák csakhamar elkészültek.

Mellesleg meg kell emlékezniem egy különös véletlenről, bár alig érdemes a szóra. Amikor a kész kályhákba tüzet gyújtottak, elszűtek azonnal olvadozni...

Mi azonban tudjuk, hogy eleget tettünk a kö-

teleztségüknek: megtettük azt, ami módunkban állott! Sőt tudós mérnököket, szakembereket is hívtunk, hogy vizsgálják meg a dolgot és mondják meg a helyes okát annak a különös véletlennek, hogy minden dolgunk, amibe fogtunk, szép lassan elolvadt; egyben sem volt állandóság. Végre is minden okoztatnak meg kell hogy legyen a magunké! Az egyik, kiváló tudós és jeles szakember, könyvet is írt erről, amelyben megmagyarázta az igazi okot.

Az öregek, a tapasztalattal bírók azonban ezt mondták: „Ugyan mit kutatják az okát? Hát nem megmondottuk és nem figyelmeztettünk-e benneteket kezdettől fogva arra, hogy ez lesz a dolog vége. Ha valaki valamit vajból készít, szükségszerű, hogy elolvadjon. Izrael fiainak már régtől fogva az a szerencsétlenségük, hogy bármit alkotnak, mindent vajból készítenek. Minden tanácsuk, trükkjük, javaslatuk vajszerű. Hitközségeiket vajból alapítják; ahol letelepülnek, vajban vetik meg a lábukat; iskoláikat vajból építik és ugyancsak vajból alapítják újságaikat, folyóirataikat. Mindent, mindent vajból! Bármit is tesznek, azért teszik, hogy eleget tettek legyen kötelességüknek: csak azért, hogy ámitásuk lelküket, hogy elhitessék önmagukkal, mintha tettek volna.

אמר רש"י: עשו את עצמם כחכמים.

Rasi, a híres biblíamagyarázó a szentírás egyik kifejezését így értelmezi: a zsidók tettették magukat, mintha ettek volna. Minálunk tettetik magukat, mintha ennének. Mozgatják az ajkukat és ámitják magukat azzal, mintha ennének. De vajjon beéri e ezzel a evéssel a gyomor? Betelik-e vele a lélek...?”

Én azonban mindegyre csak a magamét hangoztattam, orditozva éaképen:

„Ostoba zsidók! Szerencsétlen zsidók! Hát nem érzitek, hogy mirdeennek dczára mégis mily hideg van odakünn?...”

Oh milyen hideg van...!

Héberből fordította: Dr. Kohányi Rezső

Tenger

Nyoicszás nába. Ah tina

(Cluj-Kótától) A csoport, az szerdáján, a tarcába. A rendeltőségért zolták őket hány kilom.

Külön t his szobákba egészegei re minden diez zott ember szabadban l maga edény hozott zöldes löre hus nél hogy Konsta ket is kielég zasuk óta az tották el.

Tábortüz utazó cserkés jönnek a bol mellől dal ha szik a hajók nek falai bus

Ujabb ve ból. Nem a megjegyzéseik gadkoznak, l délyieket meg

A nagy Konstancába Mindenki a k holmijait: konyha felszer

Biztosítani az előző trans zett meg Bu aki több ügye konstancái Pa

esztinába, ho Este az er tábortba, ahol varói kivándo turestélyt renc

lenetek, dráma mulattatták a

rülbelül nyolc

összejövétel ve turák levéggőlék érintkeztek egy

Pénteken d dött. Átvizsgál valónak találta jára, akadályta bevonulhatott a

duló hajóba. F mumba akadt. mekekről, chalu

A konstanc el és minden ség, amely a zsidó embereké ömlött.

A hajó este utnak. Hangos zetről. Az erde falu hátramarad sértük. Klein J Sonnenblar háza család. Egy dar lyektől, akik fr ker azonban vég dobtunk feljük.

Még néztük a h lett, míg végül tünt...

.....

Az angol-o

London, aug

kamara elnökség amelyben tiltakoz és kéri a parian kálását, mivel O összes adósságai Enélkül pedig leh

A konferencia belső előkészítése is nagy lépésekkel halad előre. Minden delegátus dosz-sziében kapja meg a konferencia valamennyi jelentését és javaslatát. A konferencia jelentőségéhez képest az előkészítő bizottság művészi kivitelű

ezüst delegátusi jelvényeket

becsát ki.

A Stotter-serlegért meghirdetett közmérkő-zésre a Haggibbor, a Makkabea, a Sámson (Mármarosziget) és a Kadima neveztek be eddig s így ez is nagyszabású sporteseménynek ígérkezik.

Én jót akartam

— Ligeti Ernő új verseskönyve —

Utolsó négy évi lírai termését nyújtja Ligeti Ernő élénk új könyvében. Ligeti Ernőt szükségte-len a kötettel kapcsolatban felfedeznünk. Azon Erdélyben kevés számú író-szépírók közül való, akiknek neve már a békeévekben is jóhangzású volt s tullelandult a szék vidéki kereteken.

Ligeti Ernővel szemben feltétlenül kötelező a kritika komolysága. Szinte idegesen kell tartózkod-nunk a szokványos epithetonoktól, amikor új ver-sékötetéről elmondjuk impresszióinkat. Mindenek-előtt meg kell állapítani, hogy lírai kötetéről ab-szolút tárgyilagossággal írni lehetetlen s a kritikus nem tesz mást, mint beszámol azokról a szubjektív hangulatokról, melyeket benne a költemények fel-idezték.

Ligeti Ernő első verseinek, illetve kötetének is a feltétlen artisztikusság adta meg a jellegét; ez a „faculté maitresse“ azóta még élesebbé lett, még feltűnőbb. Az „Én jót akartam“ című kötet-ben egy kiforrott, a külső világ kaotikus rendszer-telességét áda harmóniába záró férfi lírája szól felénk, raffinált, kiegyensúlyozott, a nyelv minden finomságával megstilizált versekben. A stilizálás egyik legfőbb erőssége Ligetinek s talán legfőbb gyöngöje is, melyet néha a belső tartalom, az érzés sponenaitása rovására alkalmaz.

Világnézete nem egy robajló, felrázó, megkapó világnézet, inkább szelíd, jóságos, tiszta aranyozás-sal áttintett, melybe színes álmainak, szelíd fan-táziájának képeit fogja be. Ligeti Ernő költészetét nem a mélység jellemzi, inkább a szinesség, a művészi kristálytisztaság. A művészi hatás minden eszközzel főlegyessan rendelkezik Ligeti Ernő. Raffinált és muzsikális egyben, pittoreszk és el-omló. Van jó egy-néhány verse, melynek zenéje, muzsikája megragad emlékeztünkben és mulhatat-lanul bennünk rezonál. Néhol szinte poei nyelv-művészettel szólal meg, mint „Tavaszi szél“ című versében:

„Szalad, szalad a szél,
havat harap, kefél
holt lombokat s a lomha tag
most olvatag, fehér
köténybe ejti terhét,
a téli napnak kelyhe nyit
s az égi sikra felterit
kendőt arany szeszély.“

De világlátása is néhol impulzív erővel világít rá a modern lélek nagy problémáira, a mai ember tévelygő hitének utjaira. Ligeti még világnézeti verseiben is a legfinomabb zeneiség eszközeivel él, érzi a vízióival puba keretbe foglalja mozanivalóit:

„Meghalunk, de hült pillánk megett
új szféráknak fénye fellebeg,
mert bizom abban, hogy a végtelen
nem léha szó, de súlyos értelem.“

Spektrum, villany, éter és atom
példa arra: sosem tudhatom,
hol a kezdet, hol e vagyok a vég?
Ember szeme nem lát oda még.

A mult költőt könnyű fűszerek
érdekelték. Engem: műszerek
Benne: isten. Engem átitat
néhány tudós. Ez is áhitat.“

Vallás ez, tiszta vallás, megható, fenkölt és megnyugvást adó. A felszabadult ember tisztán ragyogó hite. Diadal a kétség felett. Ligeti Ernőt abszolút jósága, artisztikus lánya, szelidsége meg-övíja a kételyektől. Ez a kételymentes nyugalom, áhitatos derű szövi át egész költészetét, melyben a problémák nyugtalanságát szinte teljesen abszor-beálja a temperamentum és optimista életzeretet gazdagsága.

Ligeti Ernő elérkezett költésze zenitjére. Ezen a zeniten melegen ragyogó sugarak ömlenek el és tiszta fénybe mutatják meg a költőt.

Salamon László

Románia nem írhatja alá a leszerelési egyezményt

Általános visszautasításban részesült a népszövetség akciója.

Herriot elítéli az agresszív politikát, de egyelőre nem vesz részt a leszerelési konferencián

(Páris, aug. 26. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Herriot minisztereinek a népszövetséghez átirat-ot intézett, amelyben körvonalozta a kölcsö-nös garanciapaktumra vonatkozólag a francia kormány álláspontját. Biztosítja a népszövetség-et Franciaország támogatásáról, rámutat azon-ban arra, hogy a lefegyverzés kérdése szoros összefüggésben van a biztonság problémájával és ezért Franciaország nem vehet részt a le-fegyverzési konferencián, mielőtt meg nem ál-lapítanak pontos rendszert biztonságának ga-rantálására, amelyhez az összes érdekelt államok-nak formálisan hozzá kell járulniok. Különösen

Németországnak előbb effektív garanciá-kat kell nyújtania, mielőtt Franciaország lefegyverezné magát.

A francia kormány hajlandó hozzájárulni az agresszív politika elítéléséhez és a nemzet-közi szolidaritásnak erősítéséhez. Megjegyzi azonban, hogy ehhez elsősorban a létező egyez-mények fentartása is szükséges.

Bukarest, augusztus 26. Diplomáciai kör-örökben élénken kommentálják Románia rész-vételét a népliga küszöbön álló ülészakán. A népszövetségnek rövidesen megkezdődő szesz-sziója ugyanis különösen fontos Romániára nézve, mert a tárgysorozatban két közelről

Bratianu Vintila találkozása Macdonalddal és Herriottal

Bucuresti-Bukarest, augusztus 26. (Rador). Az „Adeverul“ értesülése szerint Bratianu Vin-tila Boyatból Genf-be utazik, ahol találkozni fog Macdonalddal. Ezt a találkozást Titulescu közvetíti. A pénzügyminiszter Herriottal is ta-nácskozni fog és közli, hogy Romániát mellöz-ték a jóvátétel felosztásánál. Genfből Bratianu Vintila Párisba utazik, ahol pénzügyi körökkel összeköttetésbe lép a kommercializált vállalatok számára francia tőke szerzése végett. A lap szerint egy francia konzorcium már tett is megfelelő ajánlatot nyolcszázmillió frank érték-ben. A pénzügyminiszter Párisból Brüsszelbe utazik, onnan hazajön és szeptember 20-án ér-kezik vissza a fővárosba.

A magyar delegáció elutazott Genf-be

Budapest, augusztus 26. Korányi pénzügyi-miniszter és Smith főbiztos több delegátus kíséreté-ben ma Genf-be utaztak. A népszövetségi tárgya-lásokra egy külső magyar albizottság kiküldését is tervezik, amely a szanalási program főbiztosi jelen-téseit letárgyalná. Ezzel kapcsolatban Korányi pénzügyminiszter elutazása előtt a lapoknak nyi-latkozott az aranykorona szorzószámának megállapít-ásáról. Mivel az effektív aranykoronának piaci árjegyzése nincsen, annak abszolút pontossággal való megállapítása lehetetlen. Az arany árfolyama is nagy ingadozásokat mutat. A gyakorlatban tehát legalább egy hónapra szóló szorzószámot kell meg-állapítani. A jelenlegi tizenhétézres szorzószámot to-vábbi intézkedésig fentartják, bár némileg megha-ladja a valóságos árfolyamot. A kormány szívesen áttérne a papirkoronára, mert bizik a korona stabi-lizálásában, de a népszövetség költségvetési terve aranykoronában lett előirányozva és ettől eltérni mindjárt a program elején nem lehet.

Ripka Ferenc fővárosi kormánybiztos ma fo-gadta a polgármester és az alpolgármesterek látog-átásait, ezután a sajtó képviselői előtt kifejtette programját. A legégetőbb problémának Budapest élelmézését tartja. Megengedhetetlen állapot, hogy a magyar agrártermékek Bécsben 50-100 száza-lékkal olcsóbbak, mint Budapesten. Sürgősnek tartja a közmunkák intenzív megindítását, amit a magá-nosok, az ipar, az állam és a főváros bevonásával kíván megoldani. Minden törekvése arra irányul, hogy céltudatos polgári munkát folytasson.

SUCHARD
KAKAO
FELULMULHATATLAN

érintő, nagy kérdés szerepel: a lefegyverzés problémája és a magyar kérdés. Az általános leszerelésre vonatkozólag a népszövetség rész-letes tervezetet küldött az összes államoknak, amelyet egyetlen kormány sem fogadott el változtatások nélkül, sőt Anglia egyenesen visszautasította, holott éppen az angol népszö-vetségi delegátus volt a leszerelési program kezdeményezője. A román kormány a minap küldötte el a maga válaszát Petrescu Comnen bemi meghatalmazott miniszter útján.

Románia válasza részletesen megindokolja, hogy miért nem fogadhatja el a leszerelésről szóló paktumot. Az indokolás szerint

Románia nem szerelhet le a szomszéd-államokkal való viszonya miatt,

mert elsősorban nincs szó általános leszerelésről, másodsor pedig nincsen semmiféle garanciája arra, hogy a szomszéd országokat is kényszer-íteni lehet a leszerelésre. A román kormány nem lát megfelelő eszközt arra sem, hogy a paktum kötelezettségeinek teljesítését ellenőrizni lehessen. Ezt az álláspontot Duca külügymi-niszter újólaj közölni fogja Genfben is a le-szerelési vita során.

Hasonló értelemben válaszolt a népszövet-ség körjegyzékére a jugoszláv kormány is.

Élisó Erdélyrészi Ékszerárúgyár
Cluj, Calea Regele Ferdinand 10. szám
Munka időtartama 8-12 óra * Szerződés: jusszer, Cluj
Ékszerárúgyártás, nagykereskedés
Fogószál arany * Arany, ezüst és
és fémekből ** * platinabeváltások
Kienzie és Schwarzwaldi órákban, valamint kizsérk,
tárgyakban nagy lemek.
Önök viszontelérésüknek ki!

Hölgyeim! Óriási választék érkezett filc és bársony kalapokban. Rendkívül olcsó reklamáradak. Mindezenmü átalakítások és formálások 48 óra alatt készülnek.
"IDEAL"
női kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdi-nand 8. szám. Gólya-áruházzal szemben.

Lloyd 2886 II
Nagy szá'litmány áru érkezett
szövetek
Ruha-, kos-tüm-és kabát-
selymek
Ruha- és kabát-
kabátoknak
Sealskin-plüss I-a
bársonyok
Ruha- (120 cm. széles)
majdnem gyári áron árusítja
AU PRINTEMPS
a volt MISSIR áruház
Cluj, v. Unió-utca 11.

Az Uj Kelet napi Szerkesztők Felelős szerkesztője Az Uj Kelet jelöl Előfizetési felév

Elrekv SZ
Érdekes

(Topasz tudósítójá banya kö a kis bánc erőszakkal bányát ki banya fel kat és egy Pár B. Béla Tup bérlet a fedezett é részére tá ges csille nagy kéth nem akar is lehet. ték, öröm azonban bok napv a falu lak éktől, hog mert a kü művelését. A falu és ultimá Tiz napon kozniok, h Alig t a pap és székérel felszerelés sineket, a közséh gépet s az furtak val ték, a dr Kardo ellen a cs ban még anyagot hez fordó delután S kiszálltak

— Eit jelentik: Leningrád zekközi fu mint ven (Franciaos lenni. Az tussal fog — Cs rabbit. K neolog h berger dr megtagad délyt. A párnál in számára h dr. budap ápolására választott okolja m lyének a visszautasi arra, hogy litika szól csületes f muukálko Ilyen fele állanak a kodásától. — Le jelentik: A mas tűz it totta. A k a nagy szé y eldobo

Gyermekment

relési konferencián
 el: a lefegyverzés
 rds. Az általános
 npszövetség rész-
 összes államoknak,
 sem fogadott el
 Anglia egyenesen
 n az angol népszö-
 leszerelési program
 kormány a minap
 Patresou Comnen
 zter utján.
 esen megindokolja,
 tja el a leszerelésről
 ás szerint

t le a szomszéd-
 zonya miatt,

általános leszerelésről,
 emmiféle garanciája
 szágokat is kénysze-
 A román kormány
 zt arra sem, hogy a
 eljcsítését ellenőrizni
 t Duca külügymi-
 tja Ganben is a le-

szolt a népszövet-
 áv kormány is.

Szerződés

and 14. sz. sz. sz.
 Károlyi, János, Szj
 gykereskedés
 Arany, az első és
 gintáshoz tartozó
 o. valamint kincsek,
 rakat.
 pusztákra is

aszték érkezett filc és
 kalapokban. Rendkívül
 amarak. Mindenemü
 óra alatt készülnek.

AL

lea Regele Ferd-
 uházzal szemben.

szállítmány
 áru
 érkezett

vetek
 y me k

toknak

sonyok

EMPS

R áruház

o-utca 11.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 350 lei, egész évre 550 lei.

Elrekvirálta a falu a felfedezett szénbánya felszerelését

Érdekes bonyodalmak egy új szénbánya megnyitása körül

(Topaszentkirály, augusztus 26. Az Uj Kelet tudóstíjából.) Egy szerencsésen felfedezett szénbánya körül súlyos bonyodalmak keletkeztek ebben a kis bányaközségben. A paraszt lakosság ugyanis erőszakkal megakadályozta, hogy az általa felfedezett bányát kitermeljék és önhatalmulag lefoglalja a bánya felszerelését, elszállította a sineket, bányafákat és egy nagy fűrőgépet.

Pár hónappal ezelőtt történt, hogy Kardos Béla Tópa község határában egy nagyobb területet bérelt a község előljáróságától, hogy az általa felfedezett és zárkutatmányal biztosított szénbányája részére tárnát nyisson és az elszállításához szükséges csille-sineket lerakassa. A község lakossága nagy kétkedéssel fogadta Kardos vállalkozását és nem akarta elhinni, hogy a föld mélyében szén is lehet. De mivel a bérelt területet jól megfizették, örömmel kötötték meg a szerződést. Amikor azonban megindult a munka és az első széndarabok napvilágra kerültek, valóságos lázadás tört ki a falu lakossága között és azt követelték Kardostól, hogy jóval nagyobb bérösszeget fizessenek, mert a kutatások lehetetlenné teszik a föld megművelését.

A falu előljárósága terroristikusan lépett fel és ultimátumot szabott követelésének teljesítésére. Tíz napon belül kellett volna Kardoséknak nyilatkozniuk, hogy a feltételeket elfogadják-e, vagy sem.

Alig telt el azonban az első nap, másnap már a pap és a falu bírájának vezetésével harminc szekérrel kivonult a község lakossága és a bánya felszerelését a szó szoros értelmében elrekvirálta. A sineket, bányafákat s egyéb felszerelést behordták a község házára. Magukkal vitték egy nagy fűrőgépet s azonnal „üzembe is helyezték” — kutatást furtak vele. Mivel azonban a kezelést nem értették, a drága gépet eltörték.

Kardos feljelentést tett az önhatalmu eljárás ellen a csendőrségben. A csendőrség vizsgálata azonban még azt sem érte el, hogy az elrekvirált anyagot visszakapja. Erre a kolozsvári ügyészséghez fordult, amely megindította az eljárást s ma délután Saragea ügyész és a soros vizsgálóbíró kiszálltak Topára a vizsgálat megejtésére.

— Einstein Oroszországban. Moszkvából jelentik: Október tizenötödikén nyílik meg Leningrádon (Szentpétervár) a negyedik nemzetközi fizikus kongresszus. A kongresszuson mint vendégek Ernest (Hollandia), Langevin (Franciaország) és Einstein is meg fognak jelenni. Az orosz szovjet közel négyszáz delegáltussal fogja magát képviseltetni.

— Csehszlovákia nem engedi te a tatai rabbist. Kassáról jelentik: Az eperjesi izraelita neológ hitközség főbírójává választotta Goldberger dr. tatai rabbist, azonban a hatóságok megtagadták Goldbergerétől a beutazási engedélyt. A hitközség erre Ruman dr. nagyuzpánnál interveniált, aki az „Egyenlőség” egyik számára hivatkozott, amelyben Hevesi Simon dr. budapesti főrabbi a magyar nemzeti eszme ápolására figyelmezteti az utódállamokba megválasztott magyar rabbikat. A zsupán ezzel okolja meg Goldberger dr. beutazási engedélyének a megtagadását. A hitközség elnöksége viszont megtagadta a zsupán vádját s rámutatott arra, hogy a zsidó rabbik sehol semmiféle politika szolgálatába nem állanak s egyetlen becsületese feladatuk lehet: a zsidóságért való munkálkodás, a Tóra hűségére való nevelés. Ilyen felelőtlen s meggondolatlan cikkeik távol állnak az utódállamok zsidóságának gondolkodásától.

— Leégett egy regátbeli falu. Bukarestből jelentik: A gorjmegeyi Tunesti községben hatalmas tűz ütött ki, amely az egész falut elhamvasztotta. A környékbéli tűzoltóság minden munkája a nagy szél miatt eredménytelen maradt. A tüzet egy eldobott cigaretta okozta.

— Felmentették a határátlépéssel és csempészéssel vádolt parasztokat. Het máramarosi román paraszt állott ma délelőtt a kolozsvári IV. hadtest hadbírósa előtt határátlépéssel és csempészéssel vádolva. A vádlottak, Mihaiu Dan kivételével, aki harmincöt év körüli ember, egytől-egyig 18—20 esztendő suhancok, akiket valomásuk szerint a nyomor vitt rá arra, hogy betevő falatjukat csempészés útján szerezzék meg. A katonai ügyész csak formális vádbeszédet tartott és mikor a „fővádlott” a harmincöt éves Mihaiu Dan, aki öt gyermek apja, sirva kérte a felmentését, a hadbíróság tagjai annyira meghatódtak, hogy száz lejt adtak fejéknél a szerencsétlen emberek hazautazásra való utiköltségének fedezésére. Mindezek után a védő kérte a vádlottak felmentését, amit a hadbíróság rövid tanácskozás után teljesített is.

— A román sajtó papirosháboruja. Bukarestből jelentik: Az „Universal” Stelian Popescu aláírásával cikket közöl, amelyben válaszol a kedvezményes papírügy miatt ellene intézett támadásokra. Kijelenti, hogy a jelenlegi árak mellett minden lap, amelynek megfelelő tirázsa van, eleret kereshet, ha jól van adminisztrálva. Javasolja egy külön zsűri kiküldését, amely megállapítsa a lapkiadás összes költségeit és azt, hogy van e szükség a lap-árak emelésére.

— Ami nem fér az amerikai fejébe. Ki ne tudná, ami szinte közmondásos, hogy még a vezetőállásban lévő amerikaiaknak is milyen fogtyúk ismeretei vannak Európa nemzetiségi és politikai földrajzi kérdéseiben. Az erről szóló anekdoták valószínűleg nem mind igazak, viszont vannak olyanok is, amelyeket a közönség még nem ismer. Egy ilyen igazi anekdota a következő: Röviddel a háború kitörése előtt az egyik európai nagyhatalomhoz beosztott amerikai nagykövetség másodtitkárja, aki még fiatal volt a diplomáciai pályán, Washingtonba utazott és jelentést tett valami politikai ügyben Byran külügyi államtitkárnak. A beszélgetés során az államtitkár hirtelen odaszólt a fiatal diplomának:

— Mondja csak, my boy, magának nem okoz nehézséget az európai helységnevek helyesírása. Miért van az, hogy Európában ugyanarról a városról hol Budapestet, hol Bukarestet írnak?

Arról, hogy a fiatal diplomata mit válaszolt, hallgat a krónika.

— Figyelmeztetés. Tudomásunkra jutott, hogy két akvizitor egy új lapra, amelyről azt mondják, hogy az Uj Kelet kebelében jelenne meg, előfizetéseket és hirdetéseket vesz fel. Mi senkiünk ilyen irányu megbízást nem adunk és így felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a szélhámosoknak ne üljenek fel.

— Svájcban elfogtak egy budapesti bankárt. Budapestről jelentik: Roth Ármint, a Roth és Kormos magánbank volt főnökét, aki tavaly többmilliárd adóssággal megszökött, a Boden-tó melletti Friedrichshafenben elfogták. Svájc a bankárt kiszedta a magyar hatóságoknak, amelyek Sopronban átvették és Budapestre kísérték Roth Ármint, ahol azonnal letartóztatták.

Nagy
harisnyavásár
 melyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT
 FÖTÉR 13
 Divatkeztükben és kötöttárakban óriási választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

— Beatty admirális bukaresti ünnepe. Bukarestből jelentik: Tegnap este bankett volt Beatty admirális tiszteletére, amelyen Mardarescu tábornok az angol királyra üritette poharát. Beatty válaszában Ferdinánd királyt éltette, aki a háboruban lojális és bátor megatartásával az egész világ nagybecsülését kiérdemelte. Éltette a királyt, aki angol származású és aki mint Romania királynéja megmutatta az egész világnak, hogy milyennek kell lennie egy királynénak. Azután Bratianu miniszterelnök üdvözölte Beattyt, Beatty válaszában a román flottára üritette poharát. Este a vendégek a Vaskapuhoz utaztak. E kiránduláson részt vesz Bratianu miniszterelnök, Duca külügyminiszter és Fransavici államtitkár, valamint Ileana hercegnő is.

— Erzberger Budapestre szökött gyilkosai. Budapestről jelentik: A rendőrségben letartóztatott 31 éves Heinrich Schultzet, akiől tudvalegőleg a Németországból ideérkezett detektívek megállapították, hogy Erzberger birodalmi miniszter egyik gyilkosa, átkísérték az ügyészség fogházába. A Gömbös-villa másik két vendégét, akik szintén azzal vannak gyanúsítva, hogy részeseek a gyilkosságban és akik közül az egyik néhány nap előtt eljegyezte Gömbös Gyula hugát, Ellát, eddig nem szembesítették a berlini rendőrség kiküldöttjeivel. Azt hiszik, hogy a budapesti rendőrség felsőbb nyomásra halogatja a szembesítést, amelynek eredménye könnyen az lehet, hogy a Heinrich Schneider néven jelentkezett vendég nem más, mint a hirhedt Thillessen, aki telbujtó és gyilkos egy személyben.

— A bányászati zsidó ifjuság kirándulása. Temesvárról jelentik: A bányászati zsidó ifjusági csoportok — Avivák és Barissziák — az elmúlt héten nagyszabású kirándulást rendeztek Orsovára és a Kazán-szoroshoz. A kiránduláson, amely pompásan sikerült, résztvettek a temesvári Hazeira és Barisszia, a lugosi Aviva Mirjam és Barisszia, a karánsebesi Aviva Lea és Barisszia, az orsovai Aviva Tamara és Barisszia, a resicai Barisszia. E csoportok körülbelül hatvanöt taggal voltak képviselve, de a kiránduláson a regátból is csatlakozott vendégekkel együtt több mint százán vettek részt.

— Szovjetszillag vagy Mogen Dovid? A máramaroszigeti feldszített ponyló körüli botrány ugy látszik ugyanabba a körös lelkivilágba tartozik, melyhez most — budapesti jelentés szerint — a kis Aszód városkának Cantonariuja szolgáltatót újabb esetet. Friedmann Alajos aszodi fűszeres ellen azt a feljelentést tették, hogy egy birakatában lévő görgdinyébe, a magyar cimerebe egy zsidó csillagot, illetve szovjetszillagot vésett be, ami által az állami és társadalmi rend feltörését követte el. Friedmannt kihallgatta a soros vizsgálóbíró, aki előtt Friedmann tagadta, hogy neki szándéka lett volna a magyar állam társadalmi rendjét felforgatni. A vizsgálóbíró megállapította, hogy csillagnak nyoma sincs a dinyén, ellenben egy négyszög alakú, alul és felül kuppal végződő jel van a dinyén, amely semmi körülmények között sem lehet olyan ábrázolat, amely akár Dávid király pajzsát, akár pedig a szovjet cimerét jelképezné. Tekintettel arra a körülményre, hogy még ha zsidó jelvény lenne is a dinyén, ez sem képezne az állami rend felforgatását, a vizsgálóbíró kihirdette végzését, amely szerint Friedmannt szabadlábra helyezi. Friedmann azonnal elhagyta a fogházat. Aznap, amikor Friedmannt letartóztatták, lelketlen izgatók felhellek Aszodon több egyént, hogy verjék be az ottani zsidók ablakait, ami meg is történt.

— Eljegyzés. Grósz Béla Bánffyhuynadról eljegyezte Buchwald Sárkát Kolozsvárról. (Minden külön értesítés helyett.)

— Aki három férjét gyilkolta meg. Berlinből jelentik: A rendőrség háromszoros férjgyilkosság gyanúja alapján letartóztatta az ötvenöt éves Krügel Máriát. Az asszony háromszor egymásután ment férjhez öreg vagyonos emberekhez, akik mézesheteik után gyanus körülmények között haltak meg. A rendőrségben több feljelentés fekszik Krügel Mária ellen, hogy a nő csak azért, hogy férjei örökségét magához kaphassa, azokat meggyilkolta. A nyomozás iránt egész Németországban nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— Rendőri hírek. Vestianu Petru helyettes rendőrpáncsnokot a beszterei rendőrlégénység páncsnokává nevezték ki. — Vincze Pál Lázár-utca 21. számú lakos feljelentést tett a rendőrségben, hogy Szászfenes és Kolozsvár között a szekeréről egy koffert, melyben százezer lej értékű ruha- és szőrményeje volt, — leemelték.

* Kár a reklámért, ugys mindenki tudja, hogy a Diana sósorszesz utólérhetetlen.

KÖZGAZDASÁG

Kettős sinpárákkal akarják a vasuti forgalmat javítani

Mosoiu miniszter a Resica életképességéről

(Bucuresti Bukarest, augusztus 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet, hogy az állam és a resicai üzemek között egyezmény jött létre, mely szerint a resicai üzemek kötelezték magukat arra, hogy összegyűjtsék és leszállítsák a pályákról az összes megrongált és selejtezett vasuti anyagokat. Az egyezmény 16 hónapot tűz ki a végrehajtásra, mely alatt a CFR. használatlan lokomotívjait és vagonjait Resicának be kell szállítania javító műhelyekbe. A resicai üzemek kötelezték magukat arra, hogy minden huszonöt kilogram átadott vasanyagot megfelelően 25 : 1 arányban új mozdonyokat és új vasuti anyagokat szállít a CFR nek.

Mosoiu miniszter ezzel kapcsolatban azt a nyilatkozatot tette, hogy az egyezmény által lehetségessé válik a kapcsolattal összes főbb vonalain kettős sinpárák lefektetése, melyek felbecsülhetetlen értéket fognak képviselni ugy gazdasági, mint kereskedelmi és stratégiai szempontból.

A miniszter a Resica életképességére vonatkozólag ugy nyilatkozott, hogy a legnagyobb német vas- és acéltelepek, mint a müncheni Maffei Schwartzkopf, a berlini Borzig stb., már többször tették ajánlatot a kormányra arra nézve, hogy összeköttetésbe kerüljenek Resicával.

Amerikai tőkével rekonstruálják a MÁV-ot. Budapestről jelentik: Tudvalevő, hogy a magyar kormány a MÁV pénzügyi helyzetének rendbehozására végezt már régóta tárgyalásokat angol és francia pénzcsoportokkal. Ezek a tárgyalások most megszakadtak, mert közben egy amerikai pénzcsoport érdeklődik az államvasutak iránt. Ez a pénzcsoport kijelentette, hogy a szanaláshoz szükséges tőkét rendkívül kedvező feltételek mellett bocsátja a MÁV rendelkezésére. Gazdasági körökben sok reményt fűznek az amerikai pénzcsoport ajánlatának realizálásához.

Középmalmosok szindikátusa. A kis- és középmalmos tulajdonosai elhatározták, hogy malomszindikátust alakítanak, mely érdekeik szorosabb védelmét fogja kitűzni felszámolás és egyben elő fogja segíteni a gabonatermelés intenzitását. A szindikátus alakuló gyűlését a mintavásár tartama alatt, szeptember tizenegyedikén tartja meg Kolozsváron, ahová ez alkalommal az alakuló gyűlésen résztvenni óhajtok hetvenöt százalékos tarifakedvezménnyel utazhatnak.

Ötven százalékkal emelkedett a fabiztosítási díjazás. A kartellbe tömörült biztosítóintézetek elhatározták a fabiztosítási díjaknak ötven százalékkal való felemelését. Erre az emelésre a társaságokat az OFA telepein utóbbi időben sűrűn előfordult tüzkárok kényszerítették, melyek által a biztosító intézetek horribilis károkat szenvedtek. A kartellbe tömörült biztosító intézetek szigorúan utasították vezetőikárságaikat, hogy az új díjazásban meghatározott díjtételeken felül semmi körülmények között sem fogadjanak el biztosításokat.

Romániából importál az idén Magyarország zabot. Budapestről jelentik: Magyarország az idei zabtermése annyira rossz, hogy a gabonakereskedők arra gondolnak, hogy a hiányzó mennyiségeket Romániából és Oroszországból fogják importálni. Dacára, hogy rossz a termés, a zabárak most is elég alacsonyok.

Beszüntették a Lemaitre féle vasüzemet, — mert az állam teljesítette szerződését. Bukarestből jelentik: Az „Argus“ közli, hogy a Lemaitre-féle vasüzem, amely a Resicai művek és az Astra után az ország legnagyobb ily gyára, megszüntette mozdony- és vagonjavító osztályát és elbocsátotta összes munkásait. A lap szerint ez a cég és az államvasutak között kötött szerződés tekintetbe nem vétele miatt történt. A szerződés szerint, amelyet még az Averescu kormány kötött, az állam évenként 1200 vasuti kocsi és 125 mozdonyt köteles a Lemaitre-gyárnak átadni javítás végett. Ennek a szerződésnek az alapján a cég nagy befektetéssel kibővítette üzemét. Az állam azonban nem küldött elegendő kocsit javításra és a szerződést a mai kormány nem akarja respekálni, mert azt a parlament nem ratifikálta. A Lemaitre-cég, amely belga alapítás, a brüsszeli kormány intervencióját kérte, de a bukaresti belga követ nem ért el semmi eredményt. Az „Argus“ valószínűnek tartja, hogy a cég pert indít az állam ellen 100 millió lej erejéig.

Amerikai államférfi erőlyes hangja a bányatörvény ellen. A „Die Borse“ című bécsi közgazdasági lapban William Holbrook, az északamerikai Egyesült Államok volt államtitkára, éles nyilatkozatot tett közö a román bányatörvény ellen. Nyilatkozata során hang sulyozza, hogy bár Amerika nem akar beavatkozni egy idegen ország belügyeibe, mégis mikor azt látja, hogy ennek az idegen országnak kormányzata vele szemben igazságtalan magatartást tanúsít, el van határozva arra, hogy érdekei sértetlenségét megvédi minden rendelkezésére álló eszközzel. Az amerikai töké, melynek ma zsebében van egész Európa, az új bányatörvény által veszélyeztetve látja érdekeit Romániában és el van határozva arra, hogy ha a bányatörvény teljes egészében nem lesz jóváteve, akkor Amerika minden tárgyalást, összeköttetést megszakít Romániával.

A mai valutapiac

A mai valutapiacra felgyorsított az árak lemorzsolódása. Minden valutában nagy kínálat volt, mellyel szemben alig volt némi kereslet. További áresés várható. Gyenge forgalom mellett a következő árakat jegyezték: Osztrák korona 344-348, magyar korona 345-355, cseh korona 610-615, svájci frank 38 50-38 60, dollár 199 00-201 00, francia frank 11 25-11 35, font sterling 9 30-9 32, olasz lira 9 10-9 15.

Valutapiac augusztus 26-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1137, Berlin — London 937, Newyork 207 00, Róma 934, Zürich 39 50, Bécs 30 00, Prága 630, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 750 00, mérka 47, leva 145, török lira 110, font sterling 935, francia frank 1150, svájci frank 40 00, olasz lira 920, drachma 375, dinár 255 00, dollár 205 00, lengyel marka 39 00, osztr. korona 39 00, magyar korona 27 00, cseh korona 625.

Zürich. Nyitás — Zárás: Berlin 127 25-127 00, Amsterdam 208 75-208 75, Newyork 534 00-534 00, London 2395-2396 00, Páris 2875 00-2885, Milano 2361 00-2357, Prága 1602 50-1600 00, Budapest 69 50-69 50, Belgrád 659 00-655 00, Bukarest 252 50-247 50, Varsó 102 50-102 50, Bécs 75 25-75 25.

Cégjegyzői kinevezés. A Marmorosch, Blank & Co. pénzügyi igazgatósága legutóbb megtartott ülésén Gottlieb Józsefet, a kolozsvári fiók devizaosztályának ténökét cégjegyzővé nevezte ki. A kinevezés igen érdemes és közbecsülésben álló banktisztviselőt helyezett a kolozsvári bankfiók egyik vezetőállásába.

A londoni tőzsdén esett a francia frank. Londonból jelentik: A londoni tőzsdén a francia frank ismét jelentősen esett. Ezt az esést azzal a spekulációval magyarázzák, hogy a londoni konferencia idején igen sok spekuláns nagy tételben vásárolta a francia frankot és most kénytelen pozícióinak egy részét feladni. Az utóbbi napokban, nyilván a londoni konferencia sikerének hatása alatt, a francia és angol értékek újból emelkedtek.

Amerikában esik a gabona ára. Newyorkból jelentik: A newyorki terménytőzsdén a gabona ára ismét esett. Az esést azzal okolják meg, hogy nagyobb mennyiségű gabona került a piacra és hogy a terméskilátások általában javultak. A gabonáárak a külföldi piacokon is csökkenő irányzatot vettek fel.

Bécsi mahavásár. (A Saborsky és fia cég jelentése.) Felhajtás volt 2895 darab. Ebből 990 darab romániai. Az árak 500 koronával emelkedtek.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET

Színházi iroda közleménye

A bérletkötés legutolsó napja Szerdán este végleg lezárja a színház titkári irodája a bérletkötéseket. Szerdán tul már bérletjelentkezéseket nem fogadhat el a színház. A premiére bérlet első számú előadásban a Proleárokot, második előadásul a Gyere be rózsám című francia operettet, harmadik előadásul pedig Molnár Ferenc Vörös malomját kapják. Természetes, hogy ugyanezeket a darabokat megkapják a napi bérlet is. A bérlet száma jóval túlhaladja a tavalyi bérlet számát s tavalyi bérlet számát s a támlásszékeken kívül mindössze néhány páholy s néhány zsölyeszék bérlehető.

Uj tagok bemutatkozása. E hét végén kezdődnek a bemutatkozó előadások. Az énekes személyzet új tagjai sorra fognak bemutatkozni. Pénteken a Bajadérban Zöldhelyi Anna, Ihász Aladár (akinek ez lesz első operette szereplése most), Virág Lajos. Szombaton a Kék Mazurban Erényi Böske, Tompa Béla és Rudas Bandi, hétfőn pedig a Kék postakocsiban Dajka Margit fog bemutatkozni. A jövő héten folytatódna a bemutatkozások.

Heti műsor

Szerda: Antónia (Sorozatszám 16.)
Csütörtök: Antónia (Sorozatszám 17.)
Péntek: Bajader (Zöldhelyi Anna, Ihász Aladár, Virág Lajos szerződött tagok föllépésével. Sorozat 18.)
Szombat d. u. fél 4-kor: Kaméliás hölgy (Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 19.)
Szombat este 8-kor: Kék mazur (Erényi Böske, Tompa Béla, Rudas Bandi föllépésével. Sorozatszám 20.)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: A falu rossza (A nagykapusi falusi műkedvelők előadása. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 21.)
Vasárnap este 8-kor: A falu rossza. (A nagykapusi falusi műkedvelők előadása. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 22.)
Hétfő: Kék postakocsi. (Operette újdonság 9-edszer. Uj szereposztással. Sorozatszám 23.)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Szerda, augusztus 27. Isten veled fiatal! Szentimentális modern dráma 6 felvonásban, Nino Oxino regénye után. Főszerepben Jacobini Mária és Makowska Helén.
Uránia-Mozgó. Szerda, augusztus 27. Voss Péter. A névtelen ember. II. rész 10 felv. Sárga bestiák és Az aranyáradat. Nagy szenzációs kalandor és szerelmi dráma. Seeliger Gerhárd regénye után. Főszerepben Harry Liedtke.

Saborsky József és Fiai cég
Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönycim: Saborskysöhne
Wien — Élőállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskületemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

Vágott és vágatlan tűzifát
vagon, 51- és mázsáttelekben, ugyazintén
mész, cementet és gipszet
legelőcsőben szállít a
Calcit Művek R.-T. Cluj
Str. Drágalina (v. Felfegyvári-ut) 9. Telefon interurban 11-06
Egy m³ oltott mész 400 lej!

7/8 vas 3/8 sz
butort, zongorát
szar venni, ne sajnálja az utat
Marosvásárheiyre és teleniz meg a
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERŐLÉYRÉSI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. (betartoztatott)
aszatolok furniirzákrt tjeletelket legelőcsőben itt szerezhetik

Szőrmefestés és gyapjufestés

TAVASZI RUHAKAT A LEGSZÉBBEN TISZTÍT
"KRISTALY" GŐZMOSÓGYÁR CLUJ
Telefon 500

Gyapju és gyapju-fonalfestés

Szerda
14-én.
leg arra is szep...
gyar va...
zék ki,
kedtek...
foglalko...
gaskodn...
ősi prog...
tehat a...
ezen a...
a brakk...
osztályu...
tottakkal.
Bara...
ezelőtt...
hogy Bar...
amikor é...
csárok le...
tett. Röv...
hirt ezü...
Budapest...
FTC ban...
akarják...
sportlepe...
jétezik...
vasárnapi...
a mezőny

Zágráb...
2:0 (0:0)
nax. Szom...
eredménye...
Pozson...
3:0, Rap...
2:2.
Nürnberg...
3:2 (2:0)
Norrkö...
Bécs. I...
csek német...
Zizkov 3:3
Rudolfshüg...
Wienerneus...
Budape...
a bajnoki...
részére. Az...
lengyel—ma...
lesz, leszajlás...
A nagy...
noki mérkőz...
vasárnap ves...
Sámson—Eg...
A futballide...
tember 21-r...
Egy hón...
a Törökvés...
ván megpof...
gyelmi bizott...
ezért egy hó...
19-én jár le...
MSE—N...
radon. A NA...
helyt szenved...
akar venni és...
Szeptem...
nak ünnepe...
nagy igyekez...
fognak tartani...
Kinizi, a CA...
nem végleges...
landó lejőnni...
A nagyvá...
zetközi tenisz...
küzdelmek so...
(Budapest) gy...
szemben és ez...
ságot. A férj...
zókép alakult...
lemen (Budape...
többszörös ten...
gyobb része me...
Petrozsényba...
básának igérke...
A Haggib...
verte meg. A...
az Amateurokat...
nem a Törökvés...
szép játékot pro...
gadta a vendé...
Baumzweig Dud...
kodnak, a Török

SPORT

Oszták-magyar válogatott mérkőzés lesz
14-én. A magyar labdarúgószakszövetség tudvalevőleg arra kérte az osztrákokat, hogy az eredetileg is szeptember 14-re Bécsbe tervezett osztrák-magyar válogatott mérkőzést későbbi terminusra tűzzék ki, mert a budapesti egyesületek elégedetlenkedtek ezzel az időponttal. Az osztrákok tegnap foglalkozva az átirattal, úgy határoztak, hogy ragaszkodnak a terminushoz, mert különben az egész őszi programjukat meg kellene változtatni. Így tehát a mérkőzés jövő hónap 14-én lesz. Ugyanezen a napon játszik Bécs válogatottja Krakkóban a krakkói válogatottal ellen és az osztrák másodosztályú válogatott Pozsonyban az ottani válogatottakkal.

Barabás a KAOE-ban játszik. Pár héttel ezelőtt az erdélyi sajtóban az a hír jelent meg, hogy Barabást, a Victoria kitűnő csatárjátékost, amikor éppen át akart szólni a határon, a gránicárak lelépték. A hír akkor nagy szenzációt keltett. Rovidra rá maga Barabás megcáfolta ezt a hírt szülőinek írt levelében, melyben azt írja, hogy Budapesten van, nagyszerűen érzi magát és az FTC-ben fog játszani, ahol Eisenhofer helyén akarják szerepeltetni. Egy maideérkezett budapesti sportlephél olvassuk, hogy Barabás a KAOE-ben játszik azelőtt, mégpedig nagy sikerrel. A KAOE vasárnapi mérkőzésen az egységes vélemény szerint a mezőny legjobb embere volt.

Külföldi eredmények:

Zágráb. NTK—Gradjanski—Konkordia komb. 2:0 (0:0). A gólok Orth és Molnár szereztek. Szombaton is játszott a két csapat ugyanezen eredménnyel.

Pozsonyi bajnoki mérkőzések: Vasas—Ligeti 3:0, Rapid—Donaustadt 5:0, PTE—Tőrekvés 2:2.

Nürnberg. I. FC Nürnberg—Sparta (Prága) 3:2 (2:0).

Norrköping. Finnország—Norrköping 2:0.

Bécs. DFC—WSC 3:0 (0:0). A nagyszerű csapat német csapat biztosan győz. Rapid—Victoria Zizkov 3:3 (1:1), Wacker—Grazi AC 1:0 (1:0), Rudolphshügel—Hartza 1:0 (1:0), Hakoah—Wienerneustadt 7:0 (3:0).

Budapest vasárnap hivatalosan megkezdődött a bajnoki szezon, de csak a másodosztályú csapatok részére. Az első osztályú bajnoki mérkőzések a lengyel—magyar mérkőzés, mely most vasárnap lesz, leszajlás után, tehát 7-én kezdődik.

A nagyváradi kerületben kisorsolták a bajnoki mérkőzéseket, mely szerint a szezon már most vasárnap veszi kezdetét. Az első mérkőzéseket a Sámson—Egyetértés és a NSC—Bihorul játsszák le. A futballderbyt a NAC—Tőrekvés mérkőzést szeptember 21-re sorsolták ki.

Egy hónap pofokodásért. Ismeretes, hogy a Tőrekvés—NAC bajnoki mérkőzésén Ströck István megpofozta az öt támadó öccsét, Albit. A fejelelmi bizottság Ströck Istvánt, a NAC kapusát ezért egy hónapra letiltotta. Büntetése szeptember 19-én jár le.

MSE—NAC mérkőzés lesz vasárnap Nagyváradon. A NAC a pár héttel ezelőtt Marosvára-helyt szenvedett 2:0 arányú vereségért revansot akar venni és ezért nagyon készül mérkőzésre.

Szeptember 7-én és 8-án lesz a CER pályának ünnepélyes megnyitása, melyre az egyesület nagy igyekezettel készül. Az ünnepségek két napig foglalkoztatni és azon a vesztés csapatban kívül a Kínizai, a CAMP vesztés részt. Ez azonban még nem végleges, mert a Kínizai csak egy napra hajlandó lejönni.

A nagyváradi NAC nagyszerűen sikerült nemzetközi teniszversenye tegnap véget ért. Az utolsó küzdelmek során a férfi egyesben Göncz Lajos (Budapest) győnyörű játék után győz Kelemennel szemben és ezzel megnyerte a férfi egyes bajnokságot. A férfi egyes bajnokság tehát a következőképp alakult: 1. Göncz Lajos (Budapest), 2. Kelemen (Budapest), 3. dr. Lupp (Arad) Románia többszörös teniszbajnoka. A versenyzők legnagyobb része még a tegnapi nap folyamán elutazott Petrozsényba, ahol résztvesznek a Camp nagyszabásúnak ígérkező nemzetközi versenyén.

A Haggibbor a szászrégeni Tőrekvést verte meg. A Haggibbor kombinált vasárnap nem az Amatőröket, — amint azt megirtuk volt — hanem a Tőrekvést verte 3:1 arányban. A Tőrekvés szép játékot produkált és a legbátrágabban fogadta a vendégcsapatot. A Haggibbor góljain Baumzweig Dudi Feuermann és Rosenfeld osztrákoknak, a Tőrekvés vigaszgólját pedig Solymosi rugta.

Mentsétek meg Schön Bernát árvaít

Az Uj Kelet országos gyűjtőakciója

Felszólításunknak, hogy szeptember elsejéig bezárólag juttassák el hozzánk az összes gyűjtőlevelet és gyűjtött összegeket, — mint előrelátható volt — meglelt az eredménye. Naponta most még nagyobb számban folynak be az adományok a zsidósága miatt meggyilkolt Schön Bernát árvaí javára. Az akció gyors lezárását sürgeti az a megdöbbentő hír is, amelyet ma kaptunk. Schön Bernát özvegyét a kiállott izgalom és a jövő miatti kétségbeesés leverték lábáról és most az a végveszély fenyegeti a hat szerencsétlen Schön-gyereket, hogy teljes árvaságra jutnak.

Ujabban az alábbi gyűjtések és adományok érkeztek be:

Deutsch Béla és Tabák Mór gyűjtése Előpatlak: Deutsch Béla, Tabák Mór, Elekes, Heilper Arnold, Fischer Lipót, Mózes Jakab, olvashatatlan aláírás 100—100, Bernát Béla, X. Y. 60—60, Kreindler József, Klein Dezső, Lédarér Lilike, Salamon Sámuel 50—50, kisebb adományok 360 (összesen 1380) lej.

Dick Jakab Cluj 200, Flohenthal gyerekek gyűjtése, Cluj 60, Schwab Nánán ékszerész, Petrozsény 200, Klein Ödön Nagyvárad 100, Kappel Pal Cluj 120, kisebb adomány St. Gheorghe 20.

Bohn Hermann gyűjtése, Sülelmed, Vigdor Vitez Mór 200, Farkas Márton, Katz Izák 100—100 kisebb adományok 385 (összesen 785) lej.

Dr. Blumenfeld Dezső és Dr. Kálmán Henrik gyűjtése Nagysomkut. Zsidó Hítközösség 300, Ecker Béni, Janovitz és Sparing Testvérek, Smilovits Mendel, Nori Izidor, Vánfalvi Sándor, Dr. Simon Miksa, Dr. Blumenteld Dezső, Dr. Kálmán Henrik, Dr. Jakab Menyhért, Dr. Goldstein Armin 100—100, Markovits Sámuel 60, Bernát Emánuel, Hirsch Jakab, Farkas Adolf, Mózes Sándor, Jakab Gyuláné, Jakab Hilelné, Prűszker Dezső, 50—50, kisebb adományok 958 (összesen 2568) lej.

Löwinger Emil és Legmann Israel bariszianusok gyűjtése Retteg. Legmann Henrik 500, Löwinger Testvérek, Farkas Sámuel, Farkas Mendel 200—200, Löwinger Márton 150, Salamon Dávid, Farkas Herman, Mátyás Adolt, Mátyás Ignác, Legmann Fisel, Dán Jakabovits, Adler Samu, Kohl Herman, Rosmann Samu, Dux József (N. falva), Farkas Henrik, Kepes Dezső, Öszterreicher Henrik 100—100, Grün József, Farkas Márton, Bernát Mendel, Antal Albertné, Edelheid Mózes, Schwartz Mór 50—50, kisebb adomány 520, (összesen: 3370) lej.

Ratosnyai Erdőpár Rt. tisztviselői. Robitsek Richard, Grosz Jenő, Gleicher Izák, Stein et Feldmann 200—200, Szabó Bernát, Szabó Sándor 150—150, Markovits Lipót, Farkas Izák, Rosenthal Miksa, Heller Izák, Hilsenrath Benő, Stössel Oszkár, Büchsenpanner Oszkár 100—100, Scharfstein Pál 60, (összesen: 1860) lej.

Strauszmann József gyűjtése Lipova. Weisz Samuné, Ladányi Dezsőné, Weisz Morné, Révész Áron 100—100, Weisz Vilmos, Karpf Dezső 80—80, Ladányi Dezső, Wohlberg Frigyes, Pachhofer Lipót, Schwartz Adolf, dr. Brach Z., Faragó Feri, Weisz Mór, Schwartz Armin, özv. Kronberger Samuné dr. Perlusz I., Singer Antal 50—50, kisebb adományok 744, (összesen: 1854) lej.

Ujhelyi Dezső gyűjtése Maroshévíz. Spitzer Sándor, Hirsch Dezső, Bihályi Ferenc, Nemes Dezső, Balázs Dezső, Blüttner D. Fiai, Angel Hermann, Márton Áron, Löwi Emil, Schöfler Bernat 100—100, Bójum Jakab, Schwartz Jakab, Hoffmann Ferenc, Schuszov Lidor, Blüttner Lázár, Stetter I. N. N. 50—50, kisebb adományok 380, (összesen: 1730) lej.

Krämer Béla gyűjtése: Dédabistra. Noel Sándor üzemvezető, Herczeg István mérnök, 100—100. Kern Bernát kantinos, Markovits György, Zsoldos Irén, Krämer Béla 50—50, (összesen 400) lej.

Rosmann Margit gyűjtése: Csákgorbó. Wechsler, Strohl József 50—50, kisebb adományok 190 (összesen 290) lej.

Lindenfeld Miksa Tileagd 200, Ladányi Loránt és Ladányi Tibor 200.

Wertheimer Béla gyűjtése: Füreşul Gherlei. Fenerstein leányok, Wertheimer Béla 50—50, kisebb adományok 80 (összesen 180) lej.

Simon Testvérek gyűjtése: Alba-Julia. Simon Testvérek 100, Simon Herman 50, kisebb adomány 20 (összesen 170) lej.

Gancz Mór Satu-Mare, Genáth Farkas Kóhalom, Ádám Albert Pecica, Kortész Ábrahám Csákgorbó 100—100, Schwartz Herman és Zusmann Áron

Bogdánd 75, Rosner Ibolyka Alba-Julia 50, Fekete Miksa Bogdánd 50, Erdélyi Simon Cluj, Hoffmann Adolf Cluj, Klein Ede Felsőszopor 100—100, Singer Emil Dej 10 frank.

Összesen 16.662 lej és 10 frank
Eddig befolyt 140.007 lej és 10 frank
Végösszeg 156.769 lej és 20 frank

NYILTÉR

E rovatban közölteért a szerkesztőség semmilyen felelősséget nem vállal

Nyilatkozat

A Timisoarán megjelent „Banáti Közöny” és az Aradon megjelent „Aradi Közöny” két cikkben foglalkoznak az intézetünk és a „Timisiana” között folytatott végig homlokegyenest ellenkező a való tényekkel, amelyekben többek között az állítják, hogy intézetünk Lindner Armin vezérigazgató ur igazgatása alatt sokat vesztett volna előbbi pozíciójából s ma nem volna képes a fokozott gazdasági követelményeknek megfelelni, hogy intézetünk épp Lindner igazgatósága alatt egy tizedrangú vidéki kis pénzintézet hívójára süllyedt volna, melynek ma már életkérdés egy más nagy pénzintézettel kapcsolatot találni és hogy a fuziós tárgyalások mindaddig rem vezettek eredményre.

Igazgatóságunk f. évi augusztus hó 21-én tartott igazgatósági ülésén foglalkozván e két tendenciózus és rossziszemű cikkkel, mindenek előtt visszautasítja az összes állításait, mint teljesen valótlanokat és az igaz tényállással ellentétben állókat.

Megállapítja egyúttal — ami egyébként köztudomású — hogy intézetünk épp attól az időtől kezdve, hogy az igazgatóságunk által ezen állásra meghívott és megválasztott Lindner direktor a takarékpénztár vezetését átvette, örvendetes módon fejlődött és prosperált, lévén ma is épp Lindner ur fáradhatatlan és eredményes működése folytán hivatása magaslatán.

Tekintettel arra, hogy a cikkben foglalt valótlan állítások alkalmasak a nagyközönségnél eddig élvezett bizalmat megingatni, a szóban forgó két lap ellen a peres eljárást igazgatóságunk mai ülésében hozott határozatához képest megindította.

Timisoara, 1924. augusztus 21-én.

DR. GEORGEVICI, polgármester,
mint a Temesvár Városi Takarékpénztár Rt.
igazgatóságának elnöke.

Pályázati hirdetés

A nagykárolyi aut. orth. régi hitközségben egy **בעל תפילה ויש מרבים** állás azonnal betöltendő. Pályázhat oly kitűnő **ויש מרבים** aki három elismert orth. rabbítól nyert **קבלות** felmutathat, **מודר** és **מנוקק** képesítéssel rendelkezik. Fizetés a drágasági pótlékokkal együtt havi 3500 lej, szép természetbeni lakás és az itt szokásos mellékjövödelmek.

Ajánlatok életkor, családi állapot és az eddigi működés megjelölésével alulírott elnökhöz beküldendők.

Carei-Mare (Nagykároly) 1924. augusztus 20.

Relsenbach Mór,
hitk. jegyző

Weisz Lajos,
hitk. elnök

Érjük mindenütt **Pierre önborotválókést** a felülmulhatatlan Valóságos gyönyörűség. Svéd acélezüsttel keverve. **Darabja 8 lej.** Központ: Bukaresti. Str. Donici 1. Rudolfi Mosse No 100

Személyposta — Gözhajók

Havre és Szt.-Nazaire-ból
Cuba és Mexiko
New-York és Canada-ba.

Felvilágosítások és jegyek:

„SARNIA”-nál

Bucureşti,
Pasagiul Comédia

Rador 1572

IVÉSZET

eménye
napja Szerdán este
irodája a bérlet-
bérletjelentkezéseket
premiére bérlek első
at, második előadá-
ncia operettet, har-
Ferenc Vörös ma-
gy ugyanezeket a
rlők is. A bérlek
i bérlek számát s
alászákeken kívül
ány szölyeszék bé-

E hét végén kez-
k. Az énekes sze-
bemutakozni. Pén-
Anna, Ihasz Aladár
eplése most), Virág
ban Erényi Böske,
étfőn pedig a Kék
bemutakozni. A
tatkozások.

Ihasz Aladár, Virág
pésével. Sorozat 18.)
s hölgy (Mérsékelt
Erényi Böske, Tompa
vel. Sorozatszám 20)
rossza (A nagyka-
fása. Mérsékelt hely-

sz. (A nagykapusi
Rendes helyárak-
ujdonság 9-edszer.
án 23)
SORA
asztus 27. Isten ve-
dern dráma 6 fel-
tán. Főszerepben
lén.

augusztus 27. Voss
ez 10 felv. Sárga
szenzácós kalán-
Garhárd regénye

Fiai cég
Saborskysöhne
Saborsky József
ildemények címe:
Grossmarkthalle.

n tűzifát
gyasztán
sgipszet
Cluj
n interurban 11—06
00 lej

ngorát
és loki utas
nyre meg
ÉTI
ÁKA. Interurban
ban itt szereshetik

**gyapju-
festés**

APRÓHIRDETÉSEK

Elésztyőgyárban teljesen jártas szakember keresetik Palesztina száu ára, aki képes némi tőkerészesedést vállalni. Ajánlatok „Elésztyőgyár” címen a kiadóhivatalba. 7710

Négy középiskolát végzett fiu fizetéssel tanulónak felvétetik. Lédezer bórkereskedés. 7711

Fräulein sucht Stelle als Erzieherin. Adresse in der Administration.

Varrógépet, bármily állapotban és ócska férfiruhát magas áron veszek. Jakab, Minoita utca 4, udvarban balra.

Suche intelligente deutsches Fräulein zu drei kleinen Kindern. Adresse in der Administration dieses Blattes.

Két középiskolás fiut vil. társra fölveszek. Ugyanott kóser koszt kapható. Farkas-utca 12. Szilágyiné.

Könyvszükségletét az Új Kelet könyvosztályánál fedezze! Bárhol megjelent könyvek beszerzését vállaljuk.

Elegáns

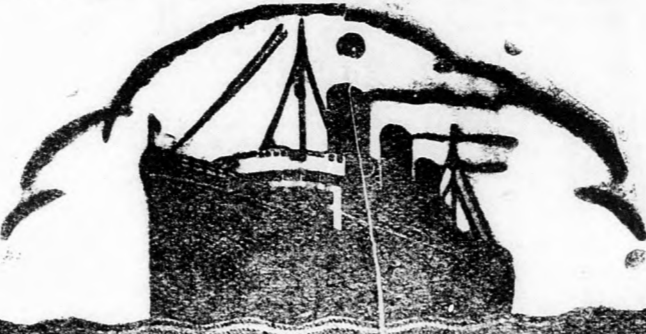
alcso és jó ruhát angol, francia divat szerint készít **Dávid József** uriszabó, Cal. Victoriei (Kossuth L-u.) 7. sz.

Motorkerékpárhoz használt külső és belső gummit veszek. Címet a kiadóba.

Palesztinai fiatalember héber és német órákat ad, ugyiszintén vállal a תורנית tanítást. Cím a kiadóban.

Palesztinai fiatalember héber és német órákat ad. Cím a kiadóban. 7662

Fiatalember zsidó családnál kosztot, lakást kaphat. Egyetem-utca 5., ajtó 3. 7376

Hamburg--Amerika Linie United American Lines

Rendszeres és direct vonalak modern gyorsgőzöseinkkel

Kanadába Argentínába Braziliába Cuba és Mexikoba

valamint heti **Észak-Amerikába** legújabb „Alkészeri utazás” **Bert Ballin**, „Deutschland”, „Resolute” és „Reliance” gőzseinkkel. — Díjtalan felvilágosításokkal az összes utazási lehetőségekről mindenkor szívesen szolgál a

Romániai vezérképviselőt:

Lazar H. Lazarovitz

Központ: **Timisoara**, Str. Mercy 2. Telefon 16-58, valamint fiókjai: **Bukarest**, Calea Grivitei No 183, **Arad**, Str. Eminescu 12, **Oradea-Mare**, P. Mihai Viteaz 5, **Sighisoara**, Piata Unirei 34.

Lloyd 2309

Eredeti francia **ólomszeréket**

minden nagyságban, raktárról azonnal szállít

„Mecano” R.-t. fiókja Cluj, Calea Victoriei 45. Telefon Int. 356.

LADAGYAR

Mindennemű iádákat és fadóboxokat össze-szegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és bár-hova szállít a legolcsóbb áron

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernăuți (volt Kajántól-ut) 1 sz

Kiváló minőségű, kellemes és üdítő

tordai sör

Gyár: Turda, telefon 5.

Főraktár: Cluj, telef. 394

Cluji Országos Mintavásár

1924 augusztus 31—szeptember 14.

Ipartermékek Háziipar Nyersanyagok

Belföldi és külföldi kereskedőknek a legelőnyösebb beszerzési alkalom

75%-os vasuti kedvezmény a C. F. R. összes vonalain

Több száz kiállító

Szakmai kongresszusok

Elszállásokról a Vásárhoza gondoskodik

Vásárhoza: Strada Cogelniceanu — Telefon: 10-32

Karlsbadból közvetlen importált **porcellán és Steingutedények**

éttermi-, kávéházi- és háztartási felszerelések, csiszolt préselt és fuvott üvegaruk, lámpaárak, demyohn, gyógyszer és befőttesüvegek legelőnyösebben beszerezhetők:

Ausländer Lajosnál Cluj
Piata M. Viteazul (volt Széchenyi-tér) 39. Telefon 954

CEMENT-IPARI GÉPEK

Cementtöcserepek, beton-és salaktégglák, üreges betonblokkok, padló-, járda-és garnitoidlapok gyártására, kézi és erőhajtásra, formák, betoncsövek, kutygyűrűk, lépcsők, vályuk stb. előállítására, közuzók, hengerművek, betonkeverők, I-a cementfestékek. Teljes asbestcement palagári (Eternit) berendezések. — Betonkeverőgépek

MODERNA ÉPÍTŐIPARI GÉPEK ÉS RADIATOR R-T. BRASSÓ, KIS-UTCA 12. SZÁM

Árlapok, költségvetések és látogatás díjmentesen

Használjunk kizárólag **PLANTOL**

legjobb növényzsirt, mert ez tisztá, egészséges és kiadósi! Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.

Képviseli: **NIENZ VILMOS Cluj**

Zsák Zsineg Kötél
MAYAS DEZSÓ TIMISOARA

Tűzifa aprítógépeket

kőrfűrész állványokat, szállítható motoros kőrfűrészeket, hasító gépeket, teljes tűzifaaprító telep berendezéseket **fűrészgári** valamint **asztalosipari gépeket**

kedvező fizetési feltételek mellett szállít

Mecano Rt. fiókja, Cluj, Calea Victoriei 45. (v. Kossuth L-u.) Telef. Int. 356.

Legjobb gyermekápoló

HÖFER 1. számú gyermekhintőpora, HÖFER Baby Creme, Kapható az összes patikákban, drogeriákban és illatszertárakban, továbbá Kolozsváron Emkedrogeriában, Rózsa „Royal“-drogeria, Demeter-, Hintz- és Flohr-patikákban.

SZERKESZTŐSÉGVIVATAL ES
Cluj-Kolozsvár L. Pop, (Brassay) Telefon: Szer és kiadóhivatal. Zs. N. Sz.
A kéziratok ki szerkesztőségbe szendők. Kéziratunk vi

1924 augusztus

Reza had

Műveletlen hogy a legtis ket saját zava burkolják. Ig gasztosabb id leték a gyako vért és goncsz jótéteményre dalmak és a r

A hazafisá ösztön, a népe ság soha sem ratának ledoro hazafiságot n használják fe rendszerint a rekrutálódnak, gát a másokka kegyetlenségév

A máramat teljesen ártat, rendelte el az ember nemzeti tatisn ponyy-l vázolt ilyen fe Róma haza éppen azon e gyogott legtün népek magába feladatának s isteneit elvitte a saját isteneit

Mi nem ki marosszigeti S jának történeli kozunk, legfe zott buzgalmoz rendőrigazgató tan, négy zsidó Hála az Urna galma és biz tatva az ilye varnak olyan és jogérzék m lönböztetni az tulbuzgalmától telen és gyant vonással vissza rásukba.

Pop Danila parancsnok eze akinek elég vo tákba, hogy k zsidó sportvezé lanságával és e meggyalázása e ban levő máh helyezését. Ez nyugvást jelen Danila és a ho tán álló férfi mentő számun badságunk, tár harmóniája mi noki önkény á urak nem álla cselekedeteiket halvány sugr nák, hogy haz jutna akkor, h dalmi béke m nálnak fel és is, ahol füstöt zsidóság tökéle egyéni és faji között kell me tudatában van sát, erőinek és konszolidált, b